

۲۴۵۵۸۹۴

ج۱ - اول

حل و فصل اختلافات
سرمایه گذاری بین المللی نفتی

همراه با :

- کنوانسیون واشنگتن ۱۹۴۶
- کنوانسیون نیویورک ۱۹۶۵
- قطعنامه ۱۸۰۳ سازمان ملل متحد ۱۹۵۸

مترجم :

محمد باقر عادلی

سرشناسه	آمازا ایشایا پل
عنوان و نام پدیدآور	حل و فصل اختلافات سرمایه گذاری بین المللی نفتی در ایکسید: همراه با کنوانسیون واشنگتن ۱۹۴۶، کنوانسیون نیویورک ۱۹۶۵، قطعنامه ۱۸۰۳ سازمان ملل متحد ۱۹۵۸/ایشایا پاول آمازا، مترجم محمدباقر عادل.
مشخصات نشر	تهران، کتاب آوا، ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری	۱۷۴ ص
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۸۱۶-۰
وضعیت فهرست نویسی	فیا
عنوان اصلی	THE SETTLEMENT OF INTERNATIONAL PETROLEUM INVESTMENT DISPUTES AT ICSID
موضوع	مرکز بین المللی حل و فصل اختلافات سرمایه گذاری International Centre for Settlement of Investment Disputes
موضوع	عادل، محمدباقر، ۱۳۷۶ - مترجم
رده بندی کنگره	۳۸۳۴K
رده بندی دیویی	۷۵۲/۳۴۱
شماره کتابشناسی ملی	۹۵۰۹۰۴۳

حل و فصل اختلافات سرمایه گذاری بین المللی نفتی

در ایکسید

مترجم:	محمدباقر عادل
ناشر:	کتاب آوا
نوبت چاپ:	چاپ سوم - اول ناشر - ۱۴۰۳
شمارگان:	۱۰۰ نسخه
قیمت:	۱۵۰,۰۰۰ تومان
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۸۱۶-۰

نشانی دفتر مرکزی: انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، بن بست حقیقت، پلاک ۴، طبقه ۲، واحد ۴

شماره های تماس: ۶۶۹۷۴۶۴۵ | ۶۶۹۷۴۱۳۰ | ۶۶۴۰۷۹۹۳ | دورنگار: ۶۶۴۶۱۱۵۸

www.avabook.com avabook_kazemi@yahoo.com

فروشگاه کتاب آوا: اسلام شهر، خیابان صیاد شیرازی (خیابان دانشگاه) جنب فرمانداری

تلفن: ۵۶۳۵۴۶۵۱

هرگونه تکثیر این اثر از طریق ارسال یا بارگذاری فایل الکترونیکی، یا چاپ و نشر کاغذی آن بدون مجوز ناشر، به هر شکل، اعم از فایل، سی دی، افسیت، ریسوگراف فتوکپی، زیراکس یا وسایل مشابه، به صورت متن کامل یا صفحاتی از آن، تحت هر نام اعم از کتاب، راهنما، جزوه، یا وسیله کمک آموزشی، در فضای واقعی یا مجازی، و همچنین

فصل اول: کلیات	۱۹
فصل دوم: سرمایه‌گذاری‌های بین‌المللی نفتی	۲۷
گفتار اول- بررسی اجمالی سرمایه‌گذاری‌های نفتی	۲۸
گفتار دوم- ماهیت اختلافات سرمایه‌گذاری نفتی	۳۰
گفتار سوم- روش‌های ابتدایی برای حل و فصل اختلافات سرمایه‌گذاری نفتی	۳۴
فصل سوم: حل و فصل اختلافات در ایکسید	۴۱
گفتار اول- تحول تاریخی ایکسید	۴۲
گفتار دوم- رویه‌های اداری در ایکسید	۴۳
گفتار سوم- داورى در ایکسید	۴۵
بند اول- صلاحیت قضایی ایکسید	۴۵
بند دوم- وضعیت دولت‌ها	۵۴
بند سوم- نقش محاکم داخلی	۵۵
بند چهارم- فرآیند ابطال در ایکسید	۵۸
گفتار چهارم- حل و فصل اختلافات سرمایه‌گذاری نفت در سایر نهادهای داورى	۶۲
بند اول- اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC)	۶۳
بند دوم- قواعد داورى کمیسیون حقوق تجارت بین‌الملل سازمان ملل متحد (UNCITRAL)	۶۵
بند سوم- دادگاه داورى بین‌المللی لندن (LCIA)	۶۷

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل، آیا ایکسید بهترین مرجع برای حل و فصل

اختلافات است؟ ۶۹

گفتار اول - پشتیبانی اداری و لجستیکی از اعضا ۷۰

بند اول - تعیین داوران ۷۰

بند دوم - محل رسیدگی به داوری ۷۱

بند سوم - اعلان‌ها و اطلاع‌رسانی‌های ایکسید ۷۲

گفتار دوم - قابلیت اجرای احکام صادره ۷۳

گفتار سوم - اقدامات تأمینی تحت ایکسید ۷۶

گفتار چهارم - انتقاداتی از ایکسید ۷۸

ضمائم ۸۵

ضمیمه اول: کنوانسیون حل و فصل اختلافات مربوط به سرمایه‌گذاری بین

دولت‌ها و اتباع دولت‌های دیگر "کنوانسیون واشنگتن-۱۹۶۵" ۸۶

فصل ۱: مرکز بین‌المللی حل و فصل اختلافات مربوط به سرمایه‌گذاری ۹۰

فصل ۲: صلاحیت مرکز ۱۰۶

فصل ۳: سازش ۱۱۰

فصل ۴: داوری ۱۱۴

فصل ۵: جایگزینی و سلب صلاحیت سازشگران و داوران ۱۳۰

فصل ۶: هزینه دادرسی ۱۳۲

فصل ۷: محل رسیدگی ۱۳۴

فصل ۸: اختلاف بین دولت‌های متعاقد ۱۳۶

فصل ۹: اصلاح ۱۳۶

فصل ۱۱: مقررات نهایی ۱۳۸

ضمیمه شماره دوم: کنوانسیون شناسایی و اجرای احکام داوری خارجی تنظیم

شده در نیویورک، به تاریخ ۱۰ ژوئن ۱۹۵۸ "کنوانسیون نیویورک ۱۹۵۸" ۱۴۲

ضمیمه شماره سوم: قطعه‌نامه ۱۸۰۳ (XVII) مجمع عمومی ۱۴ دسامبر ۱۹۶۲،	
"حاکمیت دائمی بر منابع طبیعی".....	۱۶۰
فهرست منابع.....	۱۶۹
منابع اولیه.....	۱۶۹
منابع ثانویه.....	۱۶۹

نفت، که به طلای سیاه نیز از آن تعبیر می‌شود، یکی از پر کاربردترین و مهم‌ترین منابع طبیعی موجود در جهان است. این ماده علی‌رغم اهمیت فوق‌العاده مهم و استراتژیکی که دارد، در جهان به صورت پراکنده توزیع شده است. در گذشته دولت‌های دارنده‌ی این منابع مهم، عموماً دولت‌های در حال توسعه، فاقد دانش فنی لازم و نیروی کار ماهر جهت استخراج، توسعه و بهره‌برداری از این منابع بودند و در عین حال از اهمیت زیاد این منابع نیز آگاهی نداشتند.

جدای از این دانش و نیروی کار ماهر، رکن دیگری نیز در این حوزه بود که یک مثلث برای دسترسی به منافع و بهره‌وری تجاری از این منابع مهم را تشکیل می‌داد، و آن سرمایه‌گذاری بود که باید در این حوزه مصرف می‌شد.

سرمایه‌گذاری، مهم‌ترین عاملی بود که می‌توانست این مثلث را تکمیل کند و انسان‌ها را به هدفی که در این حوزه داشتند، یعنی استفاده از این منابع جهت اداره امور و بهره‌وری تجاری، برساند.

سرمایه‌گذاری خارجی، سببی بود که شرکت‌های دارای دانش فنی و نیروی کار ماهر و سرمایه، در دولت‌های دارای این منابع اقدام به امور اکتشاف، استخراج و بهره‌برداری از این منابع بنمایند. این دست سرمایه‌گذاری‌ها ساز و کار پیچیده‌ای داشت؛ چرا که سبب انتقال سرمایه‌های گزاف از خارج از یک دولت پذیرنده سرمایه که دارای این منابع، به داخل این دولت‌ها بود و مقیاس بالایی از مناطق عرضی و ساحلی این دولت‌ها را تحت پوشش قرار می‌داد.

دولت‌های دارای منابع هیدرو کربنی، که در ابتدای امر از اهمیت بالای این منابع آگاه نبودند، برای اینکه بتوانند سه ضلع مثلث را تکمیل کرده و به بهره‌وری از این منابع مهم مخفی شده در زیر سطح زمین برسند، اقدام به جذب شرکت‌های بزرگ سرمایه‌گذار در این حوزه با اعطای مزایا و امتیازات فراوان، می‌نمودند. این امتیازات عموماً برای مدت‌های طولانی بالای ۳۰ سال اعطا می‌شد و عراضی وسیعی از دولت‌های دارنده این منابع را اشغال می‌کرد و حقوق و مزایای زیادی برای سرمایه‌گذاران در طول مدت سرمایه‌گذاری به همراه داشت و سبب به دست آمدن سودهای هنگفت و یاد آورده برای سرمایه‌گذاران بود. با گذر زمان که دولت‌ها کم‌کم از اهمیت این منابع و نقش مهمی که این منابع در زندگی بشر داشت با خبر شدند، سبب اقداماتی، در رابطه با تغییر رویه خود در این قراردادهای و نگرششان در نحوه اعطای امتیازات و حقوقی که به این شرکت‌های سرمایه‌گذاری قائل می‌شدند، گردید. انجام اعمالی همچون سلب مالکیت شرکت‌های سرمایه‌گذار، ملی کردن صنعت نفت، لغو امتیازات اعطا شده به صورت یکجانبه و بدون رضایت سرمایه‌گذاران و... از مهم‌ترین این اعمال از جانب دولت‌های دارای منابع و پذیرنده سرمایه بود که صورت می‌گرفت.

سرمایه‌گذاران خارجی تمایلی نداشتند که سرمایه‌هایشان در دولت‌های پذیرنده سرمایه به خطر بیافتد و از طرفی هم نمی‌خواستند که دست از این منافع و سودهای هنگفت بکشند و این عرصه را ترک کنند. پس به دنبال راه‌هایی بودند که از آن طریق بتوانند از سرمایه‌های خود در دولت‌های میزبان محافظت بنمایند تا بتوانند ریسک‌های موجود در این حوزه سرمایه‌گذاری را به حداقل برسانند.

به همین دلیل در این راستا ما با تکامل معاهده‌ها و قراردادهای سرمایه‌گذاری رو به رو بودیم. این دست از قراردادهای، یکسری حقوق را برای سرمایه‌گذاران تضمین می‌کرد که دولت‌های میزبان بتوانند با این حق و امتیازات سرمایه‌گذاران را به این دست

سرمایه‌گذاری‌ها ترغیب کنند و در عین حال بتوانند از حاکمیت خود بر منابع طبیعی بر اساس قطعنامه‌های سازمان ملل بیشترین استفاده و منفعت را بدست بیاورند.

برای این که طرف‌های یک معاهده سرمایه‌گذاری، بتوانند از این معاهده‌ها و قراردادهای سرمایه‌گذاری به عنوان تضمینی برای حقوق خود استفاده مطلوب نمایند، پیش‌بینی بند حل و فصل اختلافات یکی از مهم‌ترین ملزومات است. این بند باید به گونه‌ای طراحی و تنظیم گردد که بتواند طرفین را در زمان حدوث اختلافات ناشی از تضاد منافع و تفاوت انتظارات طرفین از یک سرمایه‌گذاری، به رضایت کافی و لازم امیدوار نماید؛ چرا که در این دست سرمایه‌گذاری‌ها، سرمایه‌های بسیار هنگفت و بالایی در جریان است و از طرفی با منافع ملی یک دولت رو به رو هستیم که این منافع، تحت مالکیت عمومی جمعیت آن سرزمین است و این امر اهمیت قضیه را دوچندان می‌کند.

برای این که حل و فصل اختلافات در این حوزه سرمایه‌گذاری به بهترین نحو صورت پذیرد، باید از بهترین روش‌های حل و فصل اختلافات و بهترین مراکز و محاکم جهت انجام این امور بهره گرفته شود. از طرفی یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های سرمایه‌گذاران عدم ارجاع چنین اختلافاتی در حوزه صلاحیت محاکم داخلی دولت پذیرنده سرمایه می‌باشد.

داوری سرمایه‌گذاری خارجی در رابطه با نحوه حل و فصل اختلافات، مطلوب‌ترین روش به شمار می‌رود، و طرفین یک معاهده سرمایه‌گذاری دو یا چند جانبه عموماً با ارجاع امر به داوری سرمایه‌گذاری به دنبال حل و فصل اختلافات خود هستند. در سطح جهان مراکز داوری متعددی وجود دارد، که طرفین اختلاف می‌توانند آن‌ها را صالح دانسته و برای حل اختلافات به آن‌ها مراجعه کنند. یکی از مهم‌ترین این مراکز، ایکسید است که به دنبال حل و فصل اختلافات ناشی از سرمایه‌گذاری، میان سرمایه‌گذاران خارجی تابع دول متعاهد و دولت‌های عضو این مرکز، است.

در این کتاب، ما به دنبال آن هستیم که بدانیم آیا با معیارهایی که وجود دارد، ایکسید بهترین مرجع برای حل و فصل اختلافات در حوزه سرمایه‌گذاری‌های خارجی نفتی است یا خیر؟

برای پاسخ به این سوال نقاط ضعف و قوت ایکسید مورد بررسی قرار گرفته خواهد شد و به بررسی اجمالی برخی از مهم‌ترین مراکز داوری می‌پردازیم تا ببینیم در نهایت رویکرد اتخاذی ایکسید در این حوزه مطلوب است یا خیر.

دولت جمهوری اسلامی ایران، یکی از بزرگترین ذخایر هیدروکربنی را در سطح جهان در اختیار دارد. از این رو حقوقدانان ما باید در رابطه با نحوه تنظیم قراردادهای سرمایه‌گذاری نفتی، مخصوصاً تنظیم مقررات جهت حل و فصل اختلافات ناشی از این دست سرمایه‌گذاری‌ها و نهادهایی که باید جهت حل و فصل اختلافات به آن رجوع شود، دقت و زیرکی تمام را به خرج دهند، تا همیشه بتوانند در این حوزه از بهترین امکان و نهادهای در سراسر جهان برخوردار باشند. با توجه به اینکه دولت ما هنوز به کنوانسیون ایکسید نپیوسته است اما این امر مانع از آن نشده که دولت ایران مطلقاً و در کلیه معاهدات سرمایه‌گذاری با سایر دولت‌ها این نهاد را به رسمیت نشناسد.

با توجه به اهمیت این دست از مراکز ما با تحقیق، پژوهش و ترجمه متونی که در این زمینه منتشر شده است، به دنبال آن هستیم که با شناسایی نقاط ضعف و قوت این دست از مراکز و رویکرد اتخاذی آن‌ها، کمال بهره‌وری را از این دست از مراکز داشته باشیم و ببینیم عضویت ما در این مراکز چه منافعی برایمان به دنبال خواهد داشت و چه بسا رویکرد این مراکز ممکن است به گونه‌ای باشد که استفاده از سایر مراکز کمک بیشتری به ما کند، حتی مراکزی که نیاز به عضویت در آنها نیست.

همین‌طور با ترجمه متون حقوقی در حوزه سرمایه‌گذاری، داوری بین‌المللی و پرونده‌های نفتی می‌توانیم به دامنه لغات علاقه‌مندان در این زمینه‌ها کمک شایانی

نماییم و برای همین امر جهت دسترسی و استفاده آسان علاقه مندان در این حوزه به دلیل این که در این کتاب دائماً با کنوانسیون ایکسید و کنوانسیون نیویورک سر و کار داریم، متن کنوانسیون واشنگتن - (ایکسید) ۱۹۶۵ و کنوانسیون نیویورک ۱۹۵۸، به همراه ترجمه آن به ضمیمه آورده شده است.

ضمن تقدیم این کتاب به مادر و پدرم که همیشه و در همه حال حامی من در زمینه دانش و پژوهش هستند، از جناب آقای محمود رضانی و مدیریت محترم انتشارات آوا کمال تشکر را دارم که در ترجمه، چاپ و انتشار این کتاب همراه و مشوق بنده بودند.

محمدرضا باقری ۱۴۰۳ -

www.ketab.ir